

СТЕНОГРАФСКЕ БЕЛЕШКЕ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ГОДИНА 6

БЕОГРАД 1937 ГОДИНЕ

КЊИГА 2

LIII РЕДОВНИ САСТАНАК

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ДРЖАН 13. ЈУЛА 1937 ГОДИНЕ У БЕОГРАДУ

ПРЕТСЕДАВАЛИ:
ПРЕТСЕДНИК
СТЕВАН ЂИРИЋ

И

ПОТПРЕТСЕДНИК
ФРАЊО МАРКИЋ

СЕКРЕТАР
НУРИЈА ПОЗДЕРАЦ

Присутни г. г. Министри: Министар без портфеља др. Шефкија Бехмен; Министар пољопривреде Светозар Станковић; Министар правде др. Никола Суботић; Министар социјалне политике и народног здравља Драгиша Цветковић; Министар грађевина др. Марко Кожул; Министар шума и рудника Ђура Јанковић; Министар просвете Добривоје Стошовић; Министар пошта, телеграфа и телефона др. Бранко Калуђерчић; Министар без портфеља Војислав В. Ђорђевић; Министар физичког васпитања народа др. Јосип Роговић; Владино повереници при претресу предлога закона о слатководном рибарству: др. Симиша Станковић, професор Универзитета и Будислав Цвијановић, начелник Одељења за сточарство Министарства пољопривреде.

ПОЧЕТАК У 10,30 ЧАСОВА

САДРЖАЈ:

Пре дневног реда: 1 — Читање и усвајање записника LII редовног састанка;

2 — Саопштење интерпелације народног посланика Милана Мрављеа на Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о незаконитом поступку државног тужиоштва у Љубљани у вези са цензурисањем опозиционе штампе и усвајање првенства;

3 — Саопштење извештаја Министара о одговорима на интерпелације народних посланика;

4 — Молбе за отсуства народних посланика;

5 — Молбе и жалбе.

Говорници: Војислав Лазић (примедба на записник), секретар Народне скупштине Нурија Поздерац, Претседник Народне скупштине Стеван Ђирић.

Дневни ред: Претрес у начелу, појединоствима и коначно усвајање у целини извештаја Одбора за проучавање предлога закона о слатководном рибарству.

— Саопштење Претседника Народне скупштине да су Указом Краљевског Намесништва постављени за Владино поверенике при претресу предлога закона о слатководном рибарству др. Симиша Станковић, професор Универзитета и Будислав Цвијановић, начелник Одељења за сточарство Министарства пољопривреде.

Говорници: Известилац већине Димитрије Мирковић, Министар пољопривреде Светозар Станковић, Војислав Лазић (два пута), Тодор Тонић, Саво Микић, Милан Блажић, Владин повереник др. Симиша Станковић, др. Мирко Косић, Владин повереник Будислав Цвијановић, Потпретседник Народне скупштине Фрањо Маркић (пет пута).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, имам част отворити LIII редовни састанак Народне скупштине. Молим господина секретара да изволи прочитати записник претходног састанка.

Секретар Нурија Поздерац прочита записник LII редовног састанка Народне скупштине.

Претседник Стеван Ђирић: Има ли ко од господe народних посланика какву примедбу на записник. (Војислав Лазић: Молим за реч!). Реч има г. Војислав Лазић да учини примедбу на записник.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, записник није тачно представио слику скупштинске седнице, како је она текла. Из овога записника се не види, да је опозиција напустила седницу за време гласања предлога закона о иступима, у знак протеста што је тај закон реакционаран, што је тај закон посве рђав, и што ни скупштинска већина ни Влада нису хтели да приме оне добронамерне и врло корисне предлоге, које је опозиција упутила и захтевала да се приме.

Ја мислим, да је секретар био дужан да тачно изложи ток седнице и да тачно изнесе изјаве које су пале а из којих би се видело зашто је опозиција напустила скупштинску салу, и зашто опозиција није хтела да буде присутна гласању.

То је потребно да се зна и ради историје, када се буде доцније писала политичка историја о овом нашем раду... (Један глас са деснице: Ти нећеш ући у историју!) ... да се види какво је ко становиште заузимао, да се види да ви са деснице сами носите одговорност за овакав један закон о иступима.

Претседник Стеван Ђирић: Реч има господин секретар да се изјасни да ли прима примедбу на записник.

Нурија Поздерац: Примедбу народног посланика г. Војислава Лазића не могу примити из разлога тога, што се у записнику налази оно о чему је он говорио, т. ј. „... после овога опозиција је напустила скупштинску дворану уз изјаву да не може да суделује у претресу овог законског предлога у појединостима, пошто одборска већина и Краљевска влада нису усвојиле умесне и оправдане захтеве опозиције за измену и допуну овог законског предлога”.

Претседник Стеван Ђирић: Господин секретар не прима примедбу на записник, према томе има Народна скупштина да реши да ли прима ову примедбу на записник. Ко прима ову примедбу, нека изволи седети, а ко не прима, нека изволи устати. (Већина устаје). Објављујем да је записник примљен онако како је прочитан.

Изволите чути интерпелације за које се тражи првенство.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Мравље Милан, народни посланик, упућује интерпелацију на г. Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о незаконитом поступку државног тужиоштва у Љубљани у вези са цензурисањем опозиционе штампе и тражи да јој се призна првенство. (Види прилог).

Претседник Стеван Ђирић: Реч има г. Министар правде да се у отсуству г. Претседника Краљевске владе изјасни о траженом првенству.

Министар правде др. Никола Суботић: Част ми је изјавити да признајем тражено првенство интерпелацији народног посланика г. Милана Мрављеа.

Претседник Стеван Ђирић: Г. Министар правде признао је тражено првенство. Признаје ли Народна скупштина тражено првенство? (Признаје). Објављујем да је тражено првенство интерпелацији

г. Мрављеа признато. Прочитана интерпелација биће упућена надлежном г. Министру. Изволите чути извештај г. г. Министара.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Министар правде извештава да ће на интерпелацију народног посланика г. Рашовића Милоша о злоупотребама власти од стране полицијских органа у Зетској бановини, које је злоупотребе утврдио и Суд за заштиту државе и о незаконитом поступку државног тужиоца одговорити кад прикупи све потребне податке.

Претседник Стеван Ђирић: Прочитани извештај узима се на знање. Изволите чути молбе г. г. народних посланика за отсуство.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Господин Савић Обрен, народни посланик, моли два месеца отсуства због лечења.

Претседник Стеван Ђирић: Одобрава ли Народна скупштина тражено отсуство од два месеца народном посланику г. Савићу? (Одобрава). Објављујем да је Народна скупштина одобрила народном посланику г. Савићу два месеца отсуства. Изволите чути молбе и жалбе.

Секретар Нурија Поздерац (саопштава): Народной скупштини упутили су молбе и жалбе и то: Филиповић Илија, Пантић Стојана, Илић Марко, Јовановић Јелена, Степановић Божидар, Јосимовић Мирослав, Стојковић Емилија, Миленковић Јулка, Стокић Ђорђе и Писаревић Милан.

Претседник Стеван Ђирић: Све прочитане молбе и жалбе биће упућене Одбору за молбе и жалбе.

Прелазимо, господо, на дневни ред. На дневном је реду: Претрес извештаја Одбора за проучавање предлога закона о слатководном рибарству. Реч има народни посланик, извештач одборске већине г. Димитрије Мирковић.

Извештач Димитрије Мирковић прочита одборски извештај који гласи:

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

Одбор за проучавање законског предлога о слатководном рибарству, на својим седницама од 16, 17, 18 и 19 марта 1937 године, свестрано је проучио упућени му законски предлог и у току рада учинио је у појединим параграфима овог законског предлога следеће измене и допуне:

У §-у 1 т. 1 после речи „у колико” додају се речи: „те животиње”.

На крају §-а 5-ог додаје се нова тачка 7 са овим текстом: „Постојећа рибарска права братства, села и племена на Скадарском језеру остају на снази, али подлеже одредбама §-а 72-ог т. 1 и 2 овог закона у погледу њиховог пријављивања”.

У §-у 6-ом иза речи „осим права из” додаје се: „§-а 5-ог т. 7 и”, а на крају после речи „закона” додаје се: „А по претходном саслушању Бановинског саветодавног рибарског одбора (49)”.

У §-у 7 т. 1 иза речи „износ” додаје се: „Закупнине на великим водама, а двадесетоструки износ закупнине на малим водама од”.

У §-у 8-ом одмах у почетку пред реч „природним” додаје се нова реч „новим”.

У §-у 10 т. 1 а) речи „осам дана” бришу се.

У §-у 31-ом т. 2 додаје се иза речи „рибу” овај текст: „Изузев, ако су власници, или закупци

ревира, односно одељака, — и ако риба потиче из њихових ревира, односно одељака”.

У §-у 41-ом додаје се нова тачка 3 са следећим текстом: „3. Министар финансија прописаће у споразуму са Министром пољопривреде посебан Правилник о набавци, ускладиштавању и трошењу погонског материјала за потребе државних и бановинских моторних чамаца, који су намењени и врше рибарско-полицијску службу. Овај погонски материјал ослобођен је од наплате увозне царине и свих врста трошарине”.

У §-у 44 т. 2 б) реч „искључиво„ брише се.

§ 51 мења се и гласи:

„1 — На захтев надлежне власти дужни су рибарски овлаштеници, као и предузећа, која се баве риболовством, или прерадом риба, дати податке о лову и преради и промету риба”.

Раније тачке 1 и 2 отпадају, а тачка 3 постаје тачка 2.

У §-у 52-ом т. 3 иза речи „организације” додају се: „помагања”, а иза речи „у седишту банске управе” додаје се: „или код Бановинских штедионица, где ове постоје”.

У §-у 71-ом мења се ред речи тако, да се у т. 3 иза речи „лица која се” стављају речи: „Са рибарским справама”, а постојеће речи „са рибарским справама” бришу се.

У §-у 72 т. 1 иза текста „Власници рибарских права из §-а 5-ог т. 2,“ додаје се: „И т. 7”.

За § 72 Одбор препушта дефинитивну стилизацију овог параграфа Владином поверенику с тим, да дефинитивну одлуку о признању једног пријављеног рибарског права, које је оспоравано од других лица, Бан може донети тек после пресуде, донете у редовном административном поступку или надлежним судским путем.

Према томе, у §-у 72-ом извршене су још следеће измене: иза речи: „пријаве своја” додаје се: „власничка”. У место „опсег рибарског права” долазе речи: „опсег свога права”, а затим се умеће ова нова реченица: „Ако у поменутом року нико не пријави рибарско право, сматраће се да оно припада држави”. Иза речи: „ће им признати пријављено” умеће се реч „власништво”, а следеће две речи: „рибарско право” гласе сада: рибарског права”. Цео текст почев од речи: „или пријављено право неће признати”, па до краја тачке 1., као и цела т. 2 §-а 72-ог отпадају, а у место тога долази следећи нов текст: „или ће захтев за признање власништва рибарског права одбити. Противу одлуке бана нема места жалби вишој управној власти. Странка незадовољна одлуком бана може у року од 30 дана од дана пријема одлуке тражити признање права власништва тужбом код редовног суда. До доношења правоснажне пресуде суда признаваће се постојеће фактично стање. На основу правоснажне судске пресуде, којом се неком лицу признаје одређено власништво рибарског права, бан ће у року од 30 дана од дана подношења молбе донети одлуку о уписивању тог права у рибарски катастар (§ 30)”.

Ранија тачка 3 §-а 72-ог постаје сада т. 2.

Одбору је част предложити Народној скупштини законски предлог о слатководном рибарству са горњим изменама и допунама, а уједно и умолити Народну скупштину, да овај одборски извештај изволи у целости усвојити.

За известиоца већине изабран је г. Димитрије Мирковић, а мањине г. Војислав Лазић.

Претседник Одбора,

Владимир П. Казимировић, с. р.

Секретар,

Димитрије Мирковић, с. р.

Чланови:

Боривоје Д. Антић, с. р.

Милан Љ. Голубовић, с. р.

Михаило Бошковић, с. р.

Алија Кадић, с. р.

Милан Лазаревић, с. р.

Антон Керсник, с. р.

Живко Николић, с. р.

Др. Иван Ловренчић, с. р.

Радивоје Нановић, с. р.

Војислав Лазић, с. р. (одваја се).

Владин повереник,

Др. Синиша Станковић, с. р.

професор Универзитета”

Господо народни посланици, кад се спомене рибарство, већина људи одмах помисли на пецање. Одмах се јавља представа човека, који седећи на обали или у чуну, са пецаљком у руци, чека, да се за његову удицу улови каква рибица. Томе се не треба ни најмање чудити. Сваки од нас имао је често у животу прилике да гледа пецароше, многи су се можда и сами бавили пецањем риба. Али, само мањи број људи гледао је занатске рибаре на послу. Мало нас познаје њихов тежак рад, њихове најразноврсније справе, а још нас је мање који знамо да се и код нас врло успешно гаји риба у вештачким рибњацима, као и уопште значај и вредност слатководног рибарства за нашу привреду. Услед тога ми изгледа потребно, да се, пре свега, са неколико речи, осврнем на наше слатководно рибарство, са становишта његовог привредног и социјалног значаја.

Треба истаћи, да у нашој држави имамо око 20 хиљада лица, која се у већој или мањој мери баве риболовом. Један део тих људи живи искључиво и једино од риболова. Већина се, поред риболова, бави у извесној мери и пољопривредом. Наше многобројне реке и језера дају нам годишње око 7 милијона килограма рибе, а у нашим гајилиштинама одгоји се на вештачки начин око 2½ милиона килограма риба, тако да се читава продукција наше слатководног рибарства може ценити на око 10 милиона килограма годишње, што претставља вредност око 50 милиона динара. Ту вредност наши рибари и одгајивачи риба годишње ваде из наших отворених вода и рибњака.

Ова сума, ако се упореди са вредношћу читаве наше привреде, свакако не изгледа велика. Али ако се узме у обзир, да се риболовом већином баве најсиромашнији слојеви нашег становништва, да они у рибарству налазе искључиву и једину могућност да прехране себе и своје породице, или да им рибарство даје приход који ће им поред неколико јутара земље коју обрађују омогућити опстанак, онда тек видимо социјални значај, који има наше слатководно рибарство. Педесет милиона динара, који се сваке године већим делом распоређују на наше најсиромашније грађане, који им омогућују опстанак, значе безусловно много.

Међутим, несумњиво постоји могућност, да се принос нашег рибарства још знатно повиси. Ве-

ћина наших слатких вода нису искоришћене рационално. Већина наших слатких вода могле би дати много више него што дају данас. Али, да би се то постигло, потребно је пре свега провести организацију нашег рибарства. То се до сада могло вршити само делимично. Једна од великих сметњи за организацију нашег слатководног рибарства су разноврсни и застарели законски прописи под којима се наше слатководно рибарство развија, као и недостатак позитивних прописа на основу којих би се могло приступити организацији нашег рибарства.

Хоћу само да напоменем, да су код нас, данас још, на снази ови закони о риболову: бивши мађарски од 1889 год., далматински од 1898 год., хрватски од 1906 год., српски од 1911 год., а осим тога и Уредба о риболову и раколову, која је привремено издата ове године, да би се стање бар донекле средило до доношења новог јединственог рибарског закона за целу државу. Бивша Црна Гора и бивша Босна и Херцеговина уопште немају закона о риболову.

Сви напред поменути закони о рибарству, поред тога што на разноврсан начин регулишу риболове, не садрже довољно позитивних одредаба за унапређење рибарства. О рибарском задругарству у њима нема ни помена. Нема помена ни о специјалној скрби за рибаре, о појединим неопходно потребним олакшицама које им треба дати. Није прецизирано ни ко се има сматрати рибаром. Рибарско право и његово вршење регулисано је на најразноврсније начине, али већином тако да је рибар у свему зависан од власника рибарског права и данас највећим делом бива од њега немилосрдно искоришћаван.

Нови предлог закона, који је сада предложен Народној скупштини, пре свега има за циљ, да све оне одредбе које су општег карактера унифицира. Исто тако он унифицира и надлежност над пословима рибарства, коју данас још врше разне установе. Он тачно одређује ко се има сматрати рибаром, одређује што су то рибарске задруге и предвиђа за њих извесне олакшице. Законски предлог регулише и право риболова, признавајући постојећа рибарска права, осим феудалних, али он предвиђа и како се имају та рибарска права вршити. Он тиме постиже већу независност рибара од власника рибарских права, као и већу корист рибара од њиховог тешког рада. Он предвиђа ефикасну заштиту рибарства, а што је од особитог значаја, он предвиђа и новчана сретства којима ће се подизати наше рибарство, а која неће ни мало теретити државну касу, јер ће се та сретства узимати од прихода које даје рибарство држави односно бановинама.

С друге стране, закон је препустио могућност банским управама, да све оне одредбе које су локалног карактера и које треба да се прилагоде месним приликама, донесу саме Банске управе. Он је у томе смислу у многоме олакшао администрације рибарства и омогућио да се оно у појединим крајевима регулише онако како је то за поједине крајеве најцелисходније. Услед тога смемо поуздано очекивати, да ће наше слатководно рибарство, кад се овај законски предлог проведе, коракнути брзо напред ка бољој будућности.

Као известилац Одбора ја молим господу народне посланике да изволе примити овај законски

предлог онако како је из Одбора изашао. (Одобравање).

Претседник Стеван Ђирић: Господо народни посланици, Указом Краљевског Намесништва постављени су за Владине поверенике, који могу према Закону о пословном реду учествовати у дебати, г. г. Сениша Станковић, професор универзитета и Будислав Цвијановић, начелник Одељења за сточарство Министарства пољопривреде.

Реч има Министар пољопривреде г. Светозар Станковић.

Министар пољопривреде Светозар Станковић: Господо народни посланици, риболов је несумњиво једно од најстаријих занимања, којим су се људи бавили и од кога су живели. Самим тим настала је потреба, да се у риболов uvede изванред и организација. Тако су настали разни старији закони о риболову, који су се временом допуњавали, прерађивали, обнављали, према потребама које су настајале. Међутим, баш у последње доба, кад је напредак цивилизације пошао бржим темпом, настала је потреба, да се рибарство јаче заштити. Развој индустрије, разне водограђевине, саобраћај на водама, и што је најважније регулација водотока, безусловно су морале имати неповољног дејства на риболов, јер су рибе све више губиле природне услове за живот. С друге стране, за последњих деценија знатно се развила нова градна наука, наука о рибарству и о гајењу риба, која је нашла нове путеве и начине, како да се најбоље искористе риболовне воде. Најзад, промениле су се у последње време у многоме и социјалне и економске прилике, па је услед свега тога настала потреба да се рибарско законодавство ревидира. У нашој држави, где се рибарством бави око 20.000 лица и где продукција слатководног рибарства претставља вредност од око 50 милиона динара годишње, та потреба је нарочито дошла до изражаја, јер у једној уједињеној држави имамо сасвим различите законе о риболову. Тако још данас постоје: 1) Мађарски рибарски закон од 1888 године; 2) Закон о риболову за Далмацију од 1898 године; 3) Закон о риболову за Хрватску и Славонију од 1906 године; 4) Закон о риболову за Србију од 1911 године; 5) Уредба о рибарству за Дравску бановину од 1931 године; 6) Разни прописи о риболову за Босну и Херцеговину.

Поред тога, Црна Гора уопште није имала рибарског закона, т. ј. боље рећи нема га још ни данас.

Сви ти разнолики закони, великим делом и застарели, необично јако ометају рад на рационалнијем искоришћавању наших многобројних риболовних вода. На једној истој реци, на пример, до половине корита важиви су једни прописи, од половине други прописи. Право риболова регулисано је било на најразноврсније начине. Тако исто ови рибарски закони не садрже ни довољно изражене одредбе за унапређење рибарства, не садрже одредбе о социјалном и економском помагању рибара итд.

С тога је већ одмах по уједињењу Министарство пољопривреде започело израду новог законског предлога о рибарству, који је најзад завршен и који унифицира све законске прописе о рибарству у целој земљи. Поједине одредбе су рађене по претходном проучавању наших рибарских прилика у целој земљи; оне су из досадашњих закона и

уредба о рибарству задржале све оно што је било добро, а у исто време упоређиване су са сличним одредбама закона многих других напредних европских држава, особито Немачке, Француске, Швајцарске, Пољске и Чехословачке. На изради овог предлога сарађивали су стручњаци и интересенти из рибарских и других привредних кругова целе земље.

Нови законски предлог једнообразно регулише све опште одредбе о рибарству. Али водећи рачуна о појединим разноликим локалним приликама, он оставља могућност да се риболов у појединим крајевима земље уреди онако, како то месне прилике захтевају. Овакав предлог закона о рибарству у пуној је складу са административном поделом наше земље на велике самоуправне јединице, као што су бановине, и има карактер једног оквирног закона. Посебне наредбе о слатководном рибарству, које овај предлог предвиђа, моћи ће, на основу општих законских прописа, да регулишу у конкретном облику све моменте из рибарства на начин потпуно прилагођен социјалним приликама и потребама појединих бановина.

Други основни момент новог закона лежи у регулисању рибарских права на слатким водама. Насупрот досадашњим законским одредбама о рибарству, које то питање само делимично решавају, предлог је срећно успео да разнолика рибарска права физичких и правних лица, постојећих на слатким водама, регулише у потпуности на начин који омогућује несметано спровођење свих мера за унапређење рибарства. Ван сваке је сумње, да постојање различитих независних рибарских права на једној риболовној води јако омета рационално рибарење на тој води. Да би се једна риболовна вода могла рационално рибарски искоришћавати, рибарска права на њеним појединим одељцима морају у великој мери бити ограничена и координисана у своме вршењу, ако се жели да избегне најједноставније али одвећ рационално решење укидања тих права у корист државе, односно најшире заједнице.

Остављајући постојећа рибарска права на слатким водама на снази, али укидајући рибарска права која потичу од феудалних односа, предлог даје израза оправданој тежњи да рибарска права једном постану опште добро у корист најшире заједнице тиме, што предвиђа могућност откупа рибарских права од стране државе. С друге стране, предлог низом одредаба прописује начела по којима се рибарска права морају вршити, како би се риболовне воде могле искоришћавати рационално, као недељиве риболовне јединице. Полазећи од основних начела модерне рибарске науке, да се једна риболовна вода мора рибарски једнообразно искоришћавати без обзира колико и каквих посебних рибарских права на њој има, предлог прописује јасно одредбе о томе, када се једно рибарско право може вршити самостално или у координацији са другим рибарским правима на истој води, и у каквом се облику има вршити. Све те одредбе, које ограничавају и регулишу вршење посебних рибарских права на слатким водама, логично проистичу из позитивних прописа предлога о начинима како се уопште имају да рационално експлоатишу наше риболовне воде. У тим прописима лежи такође једна од основних одлика овог законског предлога.

У погледу заштите и унапређења рибарства предлог закона стоји на потпуно модерном стано-

вишту, да се унапређење рибарства има спровести путем позитивних мера, а са што мање ограничења риболова. Он предвиђа и све те мере које се имају предузети, као и сретства за њихово спровођење. Особиту пажњу предлог обраћа рибарском задругарству, нарочито на великим водама, а тако и осталим рибарским организацијама, као и спортском риболову. Осим тога предлог закона нарочиту пажњу поклања и вештачком гајењу риба.

Ради што правилнијег администрирања слатководног рибарства, предлог предвиђа једнообразно увођење у живот риболовног катастра риболовних вода и рибарских права, рибарске матице рибара и њихових справа, и организовање неопходно потребног вођења рибарске статистике. Све те послове има да врши добро организована управа рибарске службе, коју предлог предвиђа у облику једног органски повезаног управног апарата. Управа рибарства се има састојати из већ постојећег Отсека за рибарство при Министарству пољопривреде и референата за рибарство при појединим банским управама; дужност рибарских референата при првостепеним властима имају да врше срески пољопривредни референти. Од особитог значаја ће бити реферати при појединим банским управама којима одредбе закона остављају широко поље за спровођење мера за унапређење рибарства на подручју појединих бановина. Одредба о установљењу бановинских рибарских фондова, у које ће увирати приходи од рибарства, омогућиће да рибарство самостално задовољава своје најважније потребе својим сопственим приходима.

Несумњиво да је предлог морао предвидети и казнене одредбе, које се имају применити за иступе и преступе против истог, као и власти и органе који су надлежни за вршење непосредног надзора над риболовом.

Господо народни посланици, са горе изложеним основним начелима који садржи предлог закона о слатководном рибарству претставља не само напредак према досадашњим законским одредбама већ и једну неопходну потребу, без које се унапређење рибарства не може ни замислити. Његово увођење у живот не захтева готово никако ново оптерећење за државни буџет, својим ступањем на снагу он ће дати неслућеног полета развиту нашег слатководног рибарства, чији привредни значај, особито у данашњици, нимало није за потцењивање.

Подносећи овај законски предлог, који је у скупштинском Одбору детаљно и исцрпно претресен и готово једногласно прихваћен, част ми је замолити Народну скупштину да овај законски предлог са две мање исправке техничке природе, које ће г. г. владини повереници Будислав Цвијановић, начелник Министарства пољопривреде и др. Синиша Станковић, професор универзитета поднети, изволи усвојити. (Одобравање и плескање код већине).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо народни посланици, пред нама се налази један законски предлог за који би неко могао да каже: То је један безначајан законски предлог о слатководном рибарству, то је споредна ствар за народни живот, и зашто о томе закону лупати главу и о њему још мислити, када је то тако безначајна ствар.

Господо, ја мислим да би таква претпоставка била нетачна. Овај закон, овакав какав је, он није од мале важности. Он је, напротив, од велике важности и зато ја сматрам за своју дужност да, као члан Одбора за проучавање овог законског предлога, изнесем извесне мане овога законског предлога и да укажем на то, колико је овај закон важан.

Господо, г. Министар сада у своме експозеу хвали овај законски предлог и назива га врло важним законом, истичући да ће он донети велике користи нашем народу па поглавито и држави.

Господо, ја мислим да ће ствар бити обрнута. Народ неће бити задовољан овим законом. Овај закон у многим одузима народна стечена права и регулисава многе ствари на штету широких слојева нашег народа.

Господо, по овоме закону ствара се монопол за ловљење рибе. До сада у нашој земљи није било тога монопола, али ево сада у колико ова наша држава све више и више постизава извесне културне напретке, она ствара све веће и веће монополе и, господо, овај монопол, који хоће да се створи овим законом, он ће да погоди најсиромашнији сталез нашега народа. Први монопол састоји се у томе, што се овим законом проглашавају за ревице и одељке и оне реке и они потоци, који су до сада били потпуно народу приступачни. Што се оглашавају за ревице и одељке и извесне баре, извесна језера где је народ имао потпуну слободу да лови рибу, што се оглашавају за ревице и одељке и стечена права појединаца, у појединим језерима, притокама или потоцима.

Господо, закон иде за тим, да монополише целокупно рибарство за рачун бановина, а преко бановина за рачун богатих људи који ће бити закупци и као такви експлоатисати целокупно рибарство на капиталистичкој основи.

Господо, код нас у предратној Краљевини Србији није ово било, наиме, није било оволикога монополисања. Ловљење рибе било је, истина, регулисано, али тако да је наш народ, нарочито сељак и сиротиња, могао да ухвати рибу, било у рекама, било у потоцима или у извесним притокама, или затокама и барама. Имао је право сиромашан човек да узме удицу, да оде на реку и да упеца коју рибу, и уместо тога што он у својој кући није имао сретстава, да се у својој кући на други начин омрси, он је бар уловио рибицу и сматрао да се је на тај начин омрсио, иако је она посна. Међутим, сад закон то забрањује, па чак и оним циганима који немају шта друго да поједу, него да оду на реку да улове коју рибицу, да се тако мало нахране. Чак и њима је то право одузето. Па и оним чобанчићима, који чувају стоку покрај река, и њима је одузето то право. Они су до сада имали право да метну удицу у реку и да упецају рибицу. И њима се сад то овим законом забрањује. Хоће се монопол за богате људе и за оне, који ће из спорта да пецају рибу, а ускраћује се право и могућност да пецају рибу онима, који су од глади ишли да је пецају. Ова ће сиротиња у будуће бити натерана да се обраћа закупцима, да им плати колико буду они одредили, па ће тек онда моћи да оде на реку и да улови коју рибу. Поред тога морају да имају дозволу од власти по овоме закону. Никад и ни једну рибицу сиротиња не може ухватити ако за то нема нарочиту дозволу.

Ја мислим, господо, да је ово сувише претерано. Претерано је, господо, јер наш сиромашни народ нема права да лови зеца, нема права да лови птицу, па сад нема права ни да лови рибу. Дакле, сва права сиромашног народа сваког дана се све више и више сужавају тако, да се његов живот укалупљава, његово тело веже се тврдо гвозденим ланцима и синцирима, његова се слобода сваког дана уништава и он све више и више остаје без свога права. (Одобравање на левици).

Господо, ја не знам зашто је овај монопол направљен за бановине. Кад већ говорим о томе монополу и праву које се сада преноси на бановине, дозволите да се запитам, зашто су наше општине апсолутно искључене из сваког суделовања по овоме закону. Искључују се и општина и народ, а вода која долази и пролази чини штету оном становништву које живи поред те воде, и то становништво, које ће трпети штету од поплаве и бујице, неће имати по овоме закону никаквог права, па немају никаква права чак ни његове општине. Дакле, и од општине се сваког дана као заједнице одузимају права на досадашње приходе и оне немају ничега. Оне се остављају да могу само путем приреза и намета покривати своје општинске потребе.

Господо, овај закон иде још даље. Он одузима право својине и онима који буду доказали да имају право власништва на ловљење риба, да не могу то право да искоришћавају слободно и онако како они хоће, већ ће се морати да подвргну једном режиму насилног закупа. Бановине ће давати под закуп и приватна власништва, па ће онда бановине додељивати из тога закупа њима онолико, колико им буде припадало.

Господо, ја мислим да се не сме дирати у већ стечена права. Зашто један власник, који већ има права да лови рибу било у неком језеру, било у неком потоку, било у некаквој отоци или реци, зашто да му се то право одузме и зашто га нагнати да он мора да од бановине очекује колико ће му бановина доделити од закупца, који буде купио то његово власништво.

Господо, у § 26 овога законског пројекта постоји једна одредба, која сељацима онемогућава топљење лана и конопље у рекама и у водама где буде било риба. Ја мислим да је ова одредба, оваква каква је, апсолутно немогућа, и да се она не сме примити. Она ће нашим сељацима, који се баве гајењем лана и конопље, донети огромно велике штете. Приходи од гајења лана и конопље у нашој земљи долазе на висину од 300—400 милиона динара, а целокупно рибарство не доноси више од 100 милиона динара.

На овај начин ми ћемо ту домаћу сељачку индустрију да упропастимо, јер се неће моћи користити топљењем лана и конопље у водама где има риба. Разуме се, та ће штета бити огромна. Народ ће се питати: па шта, зар нам не дате ни то да можемо топити лан и кудељу и ако смо то вековима чинили. Где ће они да нађу воду која не потпада под овај закон, да би то могли да изврше?

У нашој земљи има крајева који се баве овим пословима на велико. Има крајева где читава села, па и читави срезови живе од овога посла. Ја мислим да Влада није водила довољно рачуна када је унела у овај законски предлог овакву једну одредбу.

Господо, овај је закон и сувише реакционаран. Казне које се предвиђају овим законом тако

су огромне, тако су велике да ће власти многе људе са овим казнама упропастити. Ја нарочито скрећем пажњу на параграфе 59, 60 и 61 који предвиђају те казне. Ја ћу бити слободан у специјалној дебати да предложим смањење ових казни. А сада, у начелној дебати, само скрећем пажњу на то, да се не смеју дозволити оволико велике казне.

Господо, ми имамо овде у овоме закону, у једном параграфу, овакву једну одредбу: „Нико не сме ловити рибу ако за то није овлашћен по одредбама овога закона.“ Та одредба налази се у параграфу 56. То је довољан доказ, да ни онај најсиромашнији човек несме улцати ни једну рибицу, да ни један човек не сме загазити у воду са прећом да хвата рибу. Господо, до сада је у нашој земљи то било слободно.

Даље, господо, у истом овом параграфу 56 имате тачку 3, која каже: „Свакоме који нема зато овим Законом прописану риболовску дозволу и риболовску исказницу, односно риболовницу, забрањено је да у непосредној близини риболовне воде има код себе рибарске справе.“ Ово је још један доказ онога што сам ја малочас напоменуо колико је све ово монополисано, колико је све то стегнуто да за једну удицу, ако хоће човек да је купи, мора ићи код власти т. ј. код среског начелника да му дозволи да може купити удицу.

Господо, ја немам речи са којима бих могао да осудим овакву одредбу. Господо, ако хоћемо да купимо пушку да се бранимо од рђавих људи и да нашу стоку бранимо од звериња, морамо ићи пред полицију да нам да дозволу да купимо пушку. Нама је и то било тешко, нама је то и данас тешко. Али, ево сада дочекасмо да за једну малу удицу, која кошта један динар, мора ићи човек сиромаш пред капетана да га моли за дозволу да купи удицу, да би могао ловити од глади какву рибицу, да би се на тај начин храном zaloжио.

Господо, овај закон много фаворизира жандарме, финансијске органе, полицајце, шумаре итд. Они ће бити ти, који ће бити главни помоћници државне односно бановинске власти и главни помагачи закупаца, који буду закупљивали ове рибнике, да чувају рибе и хватају оне који би ловили без дозволе. Па се толико далеко отишло, да се у § 64 прописује, да половина новчане казне, наплаћене од лица која они ухвате, припада њима као хватачима.

Ја се не слажем уопште са тиме, да се законима предвиђа нарочита награда подказивачима или хватачима који су државни службеници, а најмање, господо, да се то чини законом о рибарству. И ако би отишао један мали сиромашак, да ухвати неку рибицу због глади, па га жандарми ухвате они ће да деле казну, која је над њиме од бановинске власти изречена.

Господо, поред многобројних рђавих мана овога закона, и у § 72 предвиђа се једна врло тешка одредба. По овоме закону сви они који имају данас власништво за ловљење риба, било на својим имању, било на мањим рекама или на отвореној води, морају то своје право да пријаве Банској управи. Банска управа може то право њима да оспори и у томе случају, донеће одлуку, да их одбија од полагања права. Ти, који буду одбијени, немају права жалбе на одлуку Банске управе. Значи, одлука Банске управе одмах је извршна.

Ја мислим, да се ни једним законом не сме дозволити, да једна одлука, па макар и Банска, од-

мах постане извршна. Против сваке и најмање и највеће одлуке из принципа слободе, из принципа реда и јаче заштите народних права треба дозволити жалбу на вишу власт или виши суд. Међутим, овде није жалба дозвољена, него се дотични за доказивање свога права упућује да на суду докаже, да ли има право или нема.

Ја нисам у близини нити Скадарског, нити Охридског језера, али сам чуо, да на тим језерима сељаци и мештани имају право, које је од памтивека прелазило у наслеђе од оца на сина, да на тим језерима лове рибу. Међутим, на овај начин сад се то њихово право ускраћује, јер више неће имати слободно право на ловљење рибе, које су до сада имали. Они сада морају да пријаве Банској управи то своје право, и настаје питање, да ли ће и колико ће Банска управа то њихово право да призна а колико ће њих да одбије, колико ће њих натерати да иду на суд. Којима Банска управа право призна они ће да потпадну под одредбе, по којима се даје то њино право у закуп, јер је на отвореној води и закупци ће имати право да лове рибу на њиховом праву, које су они до сада имали, а они могу да буду или закупчеве слуге или да каквим другим начином дођу да лове рибу, а тобоже ће они добити накнаду од Бановине у сразмери која им припада.

Можете замислити каква ће бити та сразмера, пошто Бановина мора да урачуна трошкове, јер ће тамо бити особље, које се мора издржавати на терет овога Закона. Па ће онда доћи и трошкови које има купац, и онда ће се по калкулацији свих тих трошкова, овоме јаднику доделити онолико колико се буде нашло да му припада. Ја мислим, господо, да се у та стечена права не сме дирати.

Даље, господо, овај закон признаје право Банској управи да откупљује по процени право власништва на риболов, али при том откупљивању није дато право сопственику, да може изјавити да ли пристаје или не пристаје на откуп, већ Бановина може својом одлуком сама да откупи без питања власника, а то другим речима значи, да има право вршити експропријацију права власништва за свој рачун, а после ће то Бановина издавати под закуп. И овде су, господо, погажена стечена права власника, јер ако неко има једно право, то му се право не сме и не може одузети, ако он не пристаје да то право уступи. Може се вршити експропријација за грађење путева, може се вршити експропријација за грађење железница и уопште за државне потребе, али вршити овакву експропријацију за рачун стварања једнога посла на једној капиталистичкој основи, не за државне потребе него за чисто искоришћавање једнога монопола у капиталистичке сврхе, ја мислим да се то не може дозволити. И, господо, зато што овај закон одузима сиромашку, а у сиромашке спадају сељаци и онај сиротан свет у варошима на периферији, да може ловити коју рибицу, зато што се одузима стечено право свим онима, који су вековима имали право да лове рибу у реци, потоку, бари или језеру, зато што је овај закон у својим казним одредбама врло реакционаран и зато што он овде предвиђа многе и многе одредбе на штету широких слојева нашега народа, ја апелујем на Скупштину, а нарочито на скупштинску већину, да овај закон у начелу одбаца, да га не прими, него да се он врати поново у Одбор, па да се тамо преради тако, да буде заиста користан на-

роду. Народ је држава, народ је извор целог живота државног и зато се не сме овако строго ударати по народним леђима. (Одобравање на левици).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Тодор Тонић. (Један глас са левице: У чије име говориш?).

Тодор Тонић: Ја говорим у име 8.000 бирача, у име народа, јер сам прави народни претставник, а за тебе кажу: Жандари га доведоше, жандари га одведоше! (Смех).

Потпретседник Фрањо Маркић: Молим Вас, господине посланиче, немојте да одговарате на упадице, већ изволите одржати свој говор.

Тодор Тонић (наставља): Господо, пред нама је предлог закона о слатководном рибарству. И ако је рибарство једна важна грана народне привреде, стара као и само обрађивање земље, ипак њему до данас није обраћена пажња какву заслужује.

Целокупан годишњи лов само слатководних риба у нашој држави износи просечно око осам милиона килограма, па рачунајући само по 12 динара за килограм излази да држава има користи без мало у износу од 100 милиона динара. То је свакако сума која се не сме и не може пренебрегавати, а нарочито у данашњим новчаним тешкоћама, јер се рибарством већином баве наши сељаци као узредним занимањем, а врло мало они код којих је рибарство главно занимање, професионално.

Од много већег значаја него што је слатководно рибарство јесте наше поморско рибарство, јер од њега живи и храни се велики део нашег народа на северном делу нашег Јадрана, али о њему ће бити говора други пут. А сада у вези са данашњим дневним редом мораћу се задржати само на значају слатководног рибарства.

Слатководно рибарство развијено је углавном на Дунаву, Сави, Драви и Тиси, нешто на Морави, Вардари и Неретви и њиховим већим притокама, а од језера углавном на Охридском, Скадарском, Преспанском итд. Какво је стање рибарства на овим нашим водама, врло је тешко рећи, јер тачних статистичких података нема, али резултат дунавског рибарства износи око милион и по килограма, а рибарства на Драви и Тиси 750.000 килограма. Најзад се узима, да је лов у Сави, Дрини, Купи и Морави око један милион килограма. Отуда се целокупан принос речног рибарства просечно процењује годишње да је око 3 милиона килограма. Годишњи принос са наших језера оцењује се око 2 милиона килограма, док лов од вештачког рибарства износи нешто мање од 3 милиона килограма. Као што рекох, наше слатководно рибарство даје укупно 8 милиона годишње у вредности нешто мање од 100 милиона динара, а давало би много више користи кад би било развијено на оном степену како треба. Главни разлог јесте слаба организација рибарства и примитиван начин рибарења. Развијање и унапређење слатководног рибарства код нас ометало је и загађивање вода.

Разуме се само по себи, да је све ово зло, које наше слатководно рибарство трпи, могућно избећи само доношењем једног модерног закона о рибарству, као што је овај који је пред нама и који се може сматрати као један напредак у кодексу пољопривредних закона, јер се овај закон базира на најмодернијим принципима, последња је реч

постигнутих резултата у науци и пракси, и поседује све оно што је потребно једном закону да би био напредан и у потпуности задовољио потребе народа. Па ипак са спровођењем у живот оваког закона, какав предлаже г. Министар пољопривреде, не треба се журити, а нарочито се то односи на ону одредбу којом се забрањује мочење конопље и лана.

Ја бих, господо, поздравио овај закон кад он не би тангирао мој крај у коме је јако развијена производња кудеље и конопља. Ви знате да лесковачки реони кудељски обухватају више срезова Моравске бановине, као и цео Врањски округ, и простиру се чак до Бујановца. Кудељарство је најрентабилнија грана привредна којом се бави тамошњи народ, и оно народу даје врло лепе приходе, од чега, разуме се, и држава има лепе користи, пошто се извезе преко 300 милиона динара годишње кудеље. И ја бих поздравио овај закон као користан, — јер он, господо, регулише многе односе, даје могућност привредницима из других бановина да се поред великих вода баве рибарством, пружа могућности држави да и овим путем дође до лепих прихода — да се једним чланом овог закона, и то чланом 26 тач. 1 не забрањује топљење лана и кудеље по слатководним водама. Како ми, господо, у нашем крају немамо мочила у којима би мочили кудељу и лан, то ће кудељарство, ако се овај закон буде стриктно примењивао, несумњиво опати у нашем крају, што би било веома штетно за нашег сељака и привредника, јер је кудеља одн. конопља најкориснија и најрентабилнија биљка у овом крају. Понављам, да, ако би ми примили овај закон овакав какав је, специјално одредбу § 26 тач. 1 у вези са § 62, кудељарство би потпуно упропастило.

Господо, кад би овај закон одмах ступио на снагу, верујте, да би у моме крају настала узбуна и велики револт, те стога ја и апелујем на све вас, господо народни посланици, а нарочито на г. г. Стошовића и Драгишу Цветковића да сви, господо, устанемо и да тражимо измену § 26 тачке 1 у вези са параграфом 62, јер ће, господо, огромну штету ти параграфи да нанесу нашим кудељарским крајевима. Треба знати, господо, да производе кудељу и Нишки и Прокупачки и Јабланички срез, Пољанички, Пчињски и Власотиначки срез све до Бујановца, и ако се, господо, не нађе могућност да се благовремено израде мочила у тим кудељарским крајевима већ им се забрани да у слатким водама, као у Морави, Топлици, Јабланици и Ветерници смеју кудељу да моче, ми ћемо тешко погодити те грађане, јер ће они доћи, господо, у немогућност да одговоре својим обавезама према држави и самоуправним телима, а неће моћи ни да се исхране.

Ви, господо, треба да знате, да сељак у тим крајевима од конопље и од кудеље не само подмирује своје потребе, него те биљке престављају за њега и једну врсту ренте, коју он не може наћи ни у каквој другој привредној грани; то је за њега најкориснија биљка и ја с тога апелујем са своје стране на Краљевску владу и на народне посланике из крајева где се сади конопља, да ме помогну, да се не уводи у важност овај закон о слатководном рибарству све дотле, док се не изради закон о кудељарству, који је много важнији и много претежнији него ли овај закон. Јер, треба рачунати са тим, да ми имамо данас сигуран приход од 300 милиона динара од кудељарства, док

је ово што се овим законом предвиђа и што се њиме има да постигне све нешто *in spe*, нешто дубиозно. Ја похваљујем намеру Краљевске владе и владиног повереника г. Синише Станковића, који је овај пројекат збиља зналачки обрадио, али, понављам, да је велика сумња да ћемо њиме постићи оне резултате које сада поједини привредници и држава добијају од кудељарства и од конопље. Да вам искрено кажем, ако Народна скупштина усвоји одредбе § 26 тач. 1 и § 61 тач. 2, мени би било немогуће отићи у мој крај пошто би тиме кудељарство било сасвим упропашћено, и наш би сељак из читавих 10 срезова био лишен једне ренте и једне лепе користи коју сада има од кудељарства. Зато молим Краљевску владу и г. Министра Станковића да потраже начина да бар у специјалној дебати нађемо лека томе злу тиме, што би важност овога параграфа ограничили све док се не израде модерна мочила. А у моме крају сељак и не зна шта су то мочила. (Др. Јордан Аћимовић: А шта каже Жика Рафајловић?) Не брини ти моју бригу. Ја сам велики газда са поверењем народа и могу се сам одбранити од Жике Рафајловића, а најбоље је, да се манеш тога господина, који нема лепу прошлост, а ти немаш никога и посланик си сада па више никад нећеш ни бити. Зато пољуби твоју посланичку клупу.

Ја, лакле, молим Краљевску владу, молим г. известиоца и г. Министра Станковића да поведу рачуна о овим мојим примедбама, па да у специјалној дебати редигујемо такве одредбе које ће омогућити сељацима из крајева у којима се бави кудељарством и конопљом, да тај посао могу и лађе да наставе, јер је то у моме крају најважнија привредна грана. (Живо одобравање код већине).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Саво Микић.

Саво Микић: Господо народни посланици, Влада г. др. Милана Стојадиновића посветила је за последње две године пуну пажњу привредним и економским приликама наше земље. Ушла је са пуним познавањем у сва питања која су од интереса по народ, па је подносићи и овај предлог закона о слатководном рибарству хтела не само да помогне народу, већ и да изврши унификацију целокупног законодавства о слатководном рибарству. Ми смо г. Министру пољопривреде и г. Претседнику Краљевске владе захвални што је овај закон једанпут поднео Народној скупштини, да би смо дошли да изједначеног законодавства у овим питањима.

Међутим, из говора г. г. предговорника, а на рочито документованог образложења уваженог г. Воје Лазића, ми смо видели, да овде заиста постоје многе празнине и многе ствари због којих овај закон неће одговорити у свему оној сврси којој је намењен. Ја нећу, господо, улазити ни у један од оних детаља које је г. Лазић изнео, јер верујем да се сви са тим стварима слажете, пошто су од великога интереса за наш народ и за оне мале наше људе који се баве рибарством.

И господин Тодор Тонић изнео је такође неколико врло интересантних ствари, које овај закон није обухватио или их је рђаво регулисао. Али, господа предговорници нису поменули и извесне одредбе које се односе на пређашњу Краљевину Црну Гору, односно данашњу Зетску бановину. Речено је, да ми нисмо имали у Црној Гори

закон о рибарству. Међутим, ми смо имали тај закон, који је тачно сва та питања до детаља регулисао, и то у једном делу Имовинског закона за Црну Гору и проведеним наредбама, које су код нас имале потпуну законску снагу. Ти прописи о рибарству у Скадарском језеру и осталим рекама у Црној Гори били су такви, да су апсолутно задовољавали све народне слојеве и да су, према томе, многи наши ситни људи могли имати знатне користи од рибарства. Међутим, по закону који се сада предлаже, та се стечена права одузимају и овај би закон врло рђаво одјекнуо, овакав какав је, у тим крајевима, ако би овако био примљен. Ми сматрамо да би безусловно требало учинити неке мале корекције у овоме закону, да би он био добар и да бисмо га могли прихватити. Ја ни једнога момента не сумњам у добронамерност г. Станковића, Министра пољопривреде, који је поднео овај закон, јер је он у безброј махова нама Зећанима учинио великих користи и услуга, и ја не могу пропустити ову прилику а да му не одам признање и захвалност на доброј вољи и учињеним услугама томе сиромашном свету при решавању аграрних и пољопривредних проблема Санџака и Зетске бановине. Али чиним апел и молим га овом приликом да учини једну малу корекцију у специјалном делу и прими измену § 5 коме би се додала нова тачка са следећим текстом: „Постојећа рибарска права братстава, села и племена на Скадарском језеру и осталим водама Зетске бановине, остају на снази”.

Таква једна одредба у овоме закону задовољила би бар делимично жеље и потребе нашега народа у тим крајевима, и ја са овога места апелујем на г. Министра пољопривреде да ову малу измену прими, која свакако неће у многоме окрњити остале одредбе овога закона.

Што се тиче осталих ствари ја не бих желео у њих улазити, јер је г. Воја Лазић већ врло лепо изнео неке корисне напомене. Добро би било и те ствари изменити. Овај законски пројекат, уколико сам га летимично прегледао, установљава систем закупа, један бирократски систем, који је код нас у Србији и Црној Гори врло мало познат, јер се је на свакој реци знало чије је које право. Ако једна река протиче кроз приватно имање и риболов је припадао дотичном сопственику. Овим законом се то ништи и мења. Међутим, ви имате много ситних људи код нас који живе од рибарења. Имате по малим варошицама и пијацама људе сироте, који улове нешто мало рибе и од тога издржавају себе и своју породицу. Овим ће законом то бити укинато. Уколико би се ова одредба усвојила, та би се уобичајена и стечена права поништила, те би и овај закон имао рђаве реперкусије у народу. Ја сматрам да редактори овога законског пројекта нису водили довољно рачуна о стеченим правима, и ја вас молим да то исправите. Уколико се то буде учинило, гласаћу у начелу за овај законски предлог. (Пљескање код већине).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. Милан Блажић.

Милан Блажић: Господо народни посланици, ја сам посланик Среза охридског, једног од најјачих рибарских крајева. Охридско језеро простире се дужином својом око 30 километара а ширином 10—15 километара или узевши просечно 12 километара. Замислите, господо, ту огромну површину воде која се протеже у дужину 30 а у

ширину 12 километара. То чини под водом 360 милиона квадратних метара, односно 36.000 хектара. Знате ли, господо народни посланици, шта је остало ономе народу за живот? Остали су му само они планински врхови, стене и кршеви, где се народ прибио као ластавица уз неко гнездо, а од самог рибарења народ нема врло много користи. Међутим, овај законски пројекат предвиђа да сав приход од рибарства иде у Рибарски фонд који се оснива по бановинама, и приход од тог фонда имао би се употребити само на унапређење рибарства. Ја мислим да је ту учињена грешка и да би из тога фонда требало помоћи и оне крајеве и она места која су услед велике количине воде страдала, да би та места требало помоћи из тога фонда да би ти људи могли како тако живети. Ја сам иначе господо, потпуно сагласан са овим законским пројектом.

За мене, који заступам чисто рибарски и врло сиромашан крај, важно је питање, на шта ће се ти велики приходи употребити. Ја мислим, да је неправедно да се ти фондови искључиво употребљују за унапређење рибарства, мислим, да би, поред тих фондова, ове приходе требало употребити и на помагање економски слабих места, која управо услед те воде трпе највећу штету.

Ја бих молио господина Министра народне привреде, да чл. 52, који говори о тим фондовима и о начину употребе истих, допуни једним амандманом Краљевске владе, којим би се предвидело, да се из тих фондова исто тако могу помагати економски слаба места, која услед тих вода трпе. Иначе, ја ћу гласати за овај закон. (Пљескање на десници).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има Владин повереник г. др. Сениша Станковић.

Владин повереник др. Сениша Станковић: Допустите, господо, да у неколико речи одговорим господи народним посланицима, који су учинили у начелу примедбе на овај пројекат закона. Господин Министар пољопривреде изложио је главне смернице овог пројекта, а ја ћу само извесне ствари конкретније да истакнем.

Господо, треба водити рачуна о томе да је овај пројекат рађен пуних 15 година, и да су они који су сарађивали на изради тога пројекта узимали у обзир у више махова све примедбе без изузетка, које су овог пута пале. Према томе, значи, да се је о свима њима водило рачуна. То је један моменат који треба да се истакне.

Други је моменат, исто тако важан и значајан, да ми морамо имати у једној привредној грани, као што је рибарство, одређене норме, које ће важити за целу земљу. До сада ми или их нисмо имали, или смо их имали у сасвим различитим облицима за поједине покрајине. А примери које је г. Лазић навео, ја се бојим, да је г. посланик у заблуди у толико, што ти примери јесу само очит доказ непоштовања већ постојећих норми од стране појединаца, од стране оних који лове крај многобројних потока и река у појединим нашим крајевима. Слобода, која је постојала у рибарењу на појединим риболовним водама, у ствари није била ништа друго него непоштовање постојећих норми, нарочито у границама бивше Краљевине Србије.

Овај законски пројекат има задатак не само да унифицира, него у исто време и да доведе у

склад разне норме у појединим покрајинама, у којима оне или нису постојале или су биле занемарене и ради тога нису биле поштоване.

Примедба, која потиче од господина Лазића, да су казнене одредбе тешке, неоправдана је у толико у колико су у овај пројекат унесене одредбе у принципу блаже него у досадањим постојећим законским одредбама.

Ако би се извесне казнене одредбе по постојећем рибарском закону за Краљевину Србију претвориле данас у новчану вредност данашњег времена, оне би биле много теже него казне које су предвиђене по овом законском пројекту. Међутим, треба водити рачуна о томе, да су казне заиста тешке предвиђене само за најтеже прекршаје: употребу динамита и отрова.

Ја немам довољно речи да истакнем, колико зла наноси не само рибарству него и моралу становништва навика злоупотребе динамита и отрова, услед нехата у погледу надзора на извесним местима. Законске одредбе, које то прече, да би могле бити ефикасне, поред контроле треба да имају и довољно строгости.

Г. Лазић сматра да ће законске одредбе овог пројекта најтеже погодити сиромашног, малог човека у искоришћавању рибљег богатства појединих вода. Мислим да то не би било тачно у толико, што овај законски пројекат предвиђа само регулацију рибарских односа, а особито предвиђа једно правично нормализовање за све оне, који желе да врше права риболова. Онај ко стиче право на вршење риболовног права, стиче га по овом пројекту на начин који не повлачи за собом плаћање никаквих такса. Према томе, мали човек, сиромаш човек који жели да лови на једној риболовној води може добити рибарску изказницу без наплате икакве таксе, и то је у Закону изрично предвиђено. Само по себи се разуме, да свако искоришћавање једне воде мора повући извесне трошкове, не само за алат него и за риболовну употребу једне одређене воде, пошто на свима рибарским водама постоје одређена рибарска права. Уосталом, потпуна слобода риболова није до сада постојала ни у једној покрајини, са малим изузетком бивше Краљевине Србије где је било дозвољено слободно рибарење само спортистима и то са малим, безначајним алатима.

Од стране господе Лазића и Тонића пала је примедба о мочену лана и конопља. И о тој примедби водило се много рачуна приликом састављања пројекта. Мени примена те одредбе законске не изгледа ни мало тешка, јер је она ублажена одмах следећом реченицом, наиме речено је: „да изузетно може Бан, на предлог првостепене опште управне власти, дозволити мочену лана и конопља у рибљим водама, ако нема могућности да се подигну специјална мочила.“ Господо, несумњиво је да је ово једно деликатно и осетљиво питање. Мочену лана и конопља представља заиста велико зло за риболовне воде. С друге стране, међутим, мора се створити могућност да се лан и конопља могу и мочити, а такве се могућности увек могу да нађу. У Дунавској бановини сада је у употреби један врло прост и јевтин систем мочила, тако да је избегнута потреба да се лан и конопља мочу у риболовним водама. Међутим реченица: да изузетно може бан одобрити и мочену лана и конопља; односи се на оне случајеве где других вода

за мочење лана и конопља нема и где заиста постоји потреба да се дозволи мочење лана и конопље и у самој риболовној води. Ја мислим да је законодавац имао разлога . . . (Тодор Тонић: А шта ћемо са следећом реченицом која гласи: У том случају рибарски овлашћеник може тражити примерну оштету, коју одређује првостепена општеуправна власт у редовном поступку)! Ја мислим да је то и сада случај где постоје у том погледу јасни законски прописи, може бити не у границама бивше Краљевине Србије, али у другим областима наше земље. (Тодор Тонић: Не треба да се враћамо уназад!) Ја мислим да се увек мора поћи од те претпоставке, да управна власт има за дужност да регулише рибарске односе, особито овакве моменте као што је питање мочења лана и конопља на начин који је најбољи, а законски пројекат мора предвидети један одређени принцип да заштити риболовне воде. Према томе, ја се не бих могао никако сложити са тим, да се тај принцип искључи, кад овај закон заиста исцрпно нормализира све рибарске односе, особито данас кад имамо већи број различитих законских прописа који важе само за поједине покрајине, и кад имамо законских прописа који датирају још из прошлог века; међутим рибарство као привредна грана еволуирало је јако у последње време тако да су у свима другим културним земљама данас нове риболовне норме о којима смо ми такође водили рачуна.

Најзад, на примедбу народног посланика г. Саве Микића о томе да постоји бојазан да су у опасности рибарска стечена права на територији бивше Црне Горе, обзиром на чл. 5 овога пројекта, ја мислим да ту никаква бојазан не постоји, јер члан 5 пројекта генерално каже: „Са рибарским правом на отвореним водама располаже држава, у колико не постоје на тим водама рибарска права других правних или физичких лица, која ће и даље остати на снази са ограничењима из т. 3, 4 и 5 овог параграфа.”

Нема, дакле, бојазни, да би стечена права, која се увек могу доказати, била доведена у питање, у толико пре што је пројекат закона управо имао у виду и водио рачуна о свима постојећим правима и да у њих не дира утолико, у колико се она могу доказати.

Према томе мислим, да се примедбе, које су принципијелно пале на сам пројекат, не могу примити, особито не примедба, да је овај закон реакционаран, да је немодеран. Ја бих желео нарочито да уверим господу посланике, да је овај закон заиста рађен најстручније, најбрижљивије и, уз то, још по угледу и на норме, које су данас примењене у свима културним државама. Тешкоће у погледу регулисања рибарских односа, на које најлази наша земља, јављале су се и у другим културним земљама, и те су тешкоће данас отклоњене. О искуствима стеченим у другим земљама ми смо приликом израде овога пројекта водили најстроже рачуна. (Одобравање).

Потпретседник Фрањо Маркић: Има реч народни посланик г. др. Мирко Косић.

Др. Мирко Косић: Господо народни посланици, част ми је у име Народног радног клуба изјавити, да ће чланови нашег клуба гласати за овај законски предлог. (Пљескање на десници и у центруму). Али не зато, што га је поднела ова

Влада, него зато што је то, по нашем мишљењу, један ваљано, стручно израђен предлог, којим се регулише једна политички неутрална материја, и што се, при том, још врши унификација законодавства, која је, по нашем мишљењу, и корисна и умесна у сваком погледу. (Пљескање на десници и у центруму).

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има господин секретар, да прочита један амандман Одбора за проучавање овога законског предлога.

Секретар Нурија Поздерац: (чита):

„НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

На основу наређења господина Претседника Народне скупштине I Бр. 3851 и I Бр. 3855 од данас, Одбор за проучавање законског предлога о слатководном рибарству проучио је данас, 13 јула 1937 године, амандмане поднете у вези са §§ 1 т. 1, 62 тач. 2 и 67 тач. 2 истог законског предлога, па се у свему са истим сагласио, с тим да се усвоје предложени амандмани и то:

1) У § 1 тач. 1, трећи ред, реч „жабе” брише се;

2) У § 62 брише се тачка 2;

3) У § 67 тач. друга мења се и гласи:

„2) Послови, који по овом закону спадају у надлежност банова, на подручју Управе града Београда спадају у надлежност Министарства пољопривреде”.

Поред овога Одбор предлаже да се § 41 тач. 3 избришу последње две речи „врсте трошарине”, а у место њих ставе речи: „државних и самоуправних дажбина”, а у §-у 75-ом у првом реду бришу се речи „на снагу кад га Краљ потпише”. И у место њих стави: „у живот и”.

Одбору је част предложити Народној скупштини, да ове амандмане изволи у целости усвојити.

Секретар,

Димитрије Мирковић, с. р.

Претседник Одбора,

Владимир П. Казимировић, с. р.

Чланови:

Антон Керсник, с. р.; Тодор Тонић, с. р.; Војислав Лазић, с. р.; Радомир В. Гајић, с. р.; Милан Лазаревић, с. р.; Миљкан Арежина, с. р.; Јеврем Томић, с. р.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, предложени амандмани додаће се тексту закона који је пред вама. О њима ће се расправљати, кад се буде расправљало и гласало у појединостима.

Господо народни посланици, листа говорника у начелној дебати је исцрпљена. У смислу Закона о пословном реду прелазимо на гласање у начелу. Гласаће се поименично. Молим господина секретара да изволи извршити прозивку.

Секретар Нурија Поздерац прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за”: Андоновић Сима, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Аћимовић Ж. Велимир, Бацак Љ. Милан, Бећировић Воца Шериф, Бешировић Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Љубомир, Божић Јакша, Борисављевић Страхиња, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Будимир Ђ. Симо, Вебле др. Андреј, Весел

линовић др. Милорад, Видец Антон, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Гавриловић Никола, Гавриловић Ото, Гајић Радомир, Гајшек Карло, Галогожа Петар, Георгијевић М. Јоца, Главинић др. Милан, Голубовић Милан, Грба др. Милован, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић др. Љутица, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дургutowић И. Мустафа, Ђикић Алојзије, Ђорђевић В. Војислав, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Ибрахимпашић Абдулах, Јанжековић Иван, Јанковић Стеван, Јањић др. Војислав, Јевтић Ђорђе, Јеличић Цветко, Јовановић Никола, Јовичић Радоје, Јоксимовић Угрин, Казимировић П. Владимир, Кадиф Алија, Каламатијевић Михаило, Калуђерчић др. Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоца, Кашпер др. Михаел, Керсник Антон, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Кожул др. Марко, Коце др. Јуре, Косић др. Мирко, Косовић Р. Петар, Косић Васиљ, Костренчић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић Михаило, Кузељевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Куњашић Јоаким, Куртовић Војко, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лазаревић Никон, Лазаревић др. Тодор, Лукаревић Т. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, (претседава), Марковић др. Ђорђе, Марцикић Т. Милоје, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милошевић Р. Душан, Милошевић С. Душан, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михаиловић Тодор, Мишкулин др. Миле, Муратбашић Осман, Недељковић Урош, Никитовић др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Славко, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрногић, Хаџи-Љуба, Певец Рудолф, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Плескович Рудолф, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић др. Михаило, Поповић М. Новица, Прека Никола, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Роговић др. Јосип, Ружичић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Сокић Милоје, Сокић Момчило, Станковић Светозар, Станковић С. Светолик, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Феримагић Садик, Ђирић Стеван, Ђумавић Хусејин, Хаџи-Ристић Спира, Цветковић Ј. Драгиша, Црљић Лазар, Цујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шемров др. Фран, Шушић Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Аћимовић др. Јордан, Белинић Винко, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Грђић В. Ристо, Загорац Јово, Иванчевић Душан, Јовановић Јован, Ковач Анте, Лазаревић Милован, Лазић Војислав, Мохоич Иван, Мравље Милан, Петковић Милан, Поповић М. Велимир, Сарић Ибрахим, Шошки др. Лука.

Отсутни: Алексић Коста, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Живојин, Ауер

др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Бенко Јосип, Божић А. Милан, Бошковић Михаило, Бубић др. Стеван, Буторка др. Александар, Васић Тихомир, Величковић Б. Миладин, Водстречил Хинко, Вујић Димитрије, Вучетић Радисав, Гајић Павле, Гачиновић Ј. Војислав, Глишић Миленко, Горњак Винко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић Мита, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Динић Ђ. Танасије, Дошен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Михаило, Живковић Т. Радосав, Зељковић Н. Бошко, Здравковић Јован, Зечевић Секула, Зупанчич Фран, Ивановић Драгољуб, Ивковић др. Богдан, Илић др. Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанковић Десимир, Јанковић др. Драгутин, Јанчич др. Иван, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовановић Љубомир, Јојић Велимир, Јоксимовић Зарије, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Кајић А. Мијо, Калембер др. Бранко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Краљевић др. Драган, Крстић Ст. Стојан, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Курилић Ј. Милан, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Ленарчич Станко, Ловренчич др. Иван, Лукачич Авгуштин, Љешевић К. Михаило, Млакар Дако, Марковић др. Миленко, Мاستровић Ф. Анте, Матица Павао, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука, Милановић Живота, Милијановић Велимир, Милошевић Радивоје, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић П. Илија, Мулалић Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ј. Живко, Николић Ђ. Милан, Николић Радивоје, Нићифоровић Спаса, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Пејин Ж. Гојко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић Ђорђе, Петковић Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Повреновић К. Матија, Поповић др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Светислав, Предован Крсто, Прекоршек Иван, Прељубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рамадановић Ф. Рамадан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Секулић др. Милан, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Станковић Александар, Степанов Миливој, Стефановић Б. Игњат, Стијић др. Милан, Стошић Стаменко, Тасић С. Светозар, Тишма Владимир, Урошевић Мирко, Физир Виктор, Фукс др. Рико, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Чујовић Ђуро, Шиљак др. Никола, Шакић Иван, Широла Бриас Антон.

(После гласања)

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, изволите чути резултат гласања. Гласало је у свему 184 народна посланика, од којих 167 „за“, а 17 „против“. Према томе је предлог закона о слатководном рибарству примљен у начелу (Пљескање).

Сада прелазимо на претрес у појединостима. Упозоравам, да овај законски предлог није подељен на главе и отсеке и да ће се, према томе, претрес у појединостима водити о свима члановима одједном.

Реч има народни посланик г. Војислав Лазић.

Војислав Лазић: Господо, ја већ видим расположење Народне скупштине, видим да је Народна

скупштина вољна да прими овај законски предлог онакав какав је предложен.

Али, господо, ја ипак хоћу да учиним своју дужност и да замолим да се из тачке 1 § 26 речи „мочење лана и конопља“ па све до краја избришу, да на тај начин дефинитивно остранимо сумњу, да ће се сељацима који буду вршили мочење лана и конопље у водама и којима има рибе правити неприлике. Ја мислим да нема никакве бојазни за тровање рибе на овај начин и сматрам да би било корисно да то Краљевска влада предложи као свој амандан, ако хоће да прими предлог изнет од стране народног посланика.

Даље, господо, ја предлажем и тражим да се смање казне, ма колико Владин повереник говорио да предвиђене казне нису страшне, да оне нису велике, ма колико се он позивао на то да су ове казне постајале и у ранијим законима, па се чак позива и на закон који је важио у Краљевини Србији. Господо, ако су те казне раније биле тако сувише оштре па зар да их и ми морамо унети сада у овај закон. С тога ја предлажем, да се код §§ 59, 60 и 61 све ове казне смање у пола овога износа колико су овде сада предвиђене.

Тако исто, господо, ја предлажем да се § 64, који признаје половину наплаћене новчане казне органу власти који приведе кривца, да се брише. Ја мислим да је овај параграф апсолутно непотребан. Органи су плаћени да врше своју службу, а ако некога они ухвате или доставе не треба им зато признавати неку нарочиту награду.

Према томе, господо, сматрам да сам учинио оно што сам осећао да ми је дужност да треба да учиним, а на вама је да ли ћете примити овај предлог или не.

Потпретседник Фрањо Маркић: Реч има Владин повереник г. Будислав Цвијановић.

Владин повереник Будислав Цвијановић: Господо народни посланици, господа народни посланици из Зетске бановине поднели су један амандман, којим су тражили да се тачка 7 § 5 измени и да јој се учини један додатак. По пристанку господина Министра пољопривреде, Владици повереници изјављују да примају овај додатак, те, према томе, тачка 7 § 5 гласиће овако:

„Постојећа рибарска права братстава, села и племена на Скадарском језеру остају на снази, али подлежу одредбама §-а 72 тач. 1 и 2 овог закона у погледу њиховог пријављивања.”

Молим Народну скупштину да овај додатак прими. (Пљескање у центруму и на десници).

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, претрес у појединостима овога законског предлога је завршен. Прелазимо на гласање. У смислу Закона о пословном реду у Народној скупштини гласаће се у појединостима о сваком поједином параграфу седењем и устајањем. Молим известиоца г. Димитрија Мирковића, да изволи читати параграф по параграф законског предлога са респективним амандманима.

Известилац Димитрије Мирковић прочита § 1 по предлогу Одбора.

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитан § 1 по предлогу Одбора? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која су против, нека

изволе устати. (Већина седи). Већина седи, објављујем да је § 1 примљен по предлогу одборске већине већином гласова.

Изволите чути § 2.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима §§ 2, 3 и 4 по предлогу одборске већине.

Потпретседник Фрањо Маркић: Изволите чути § 5 са односним амандманом, који су предложили г.г. народни посланици из Зетске бановине, а који је према изјави г.г. Владиних повереника примио г. Министар пољопривреде.

Молим г. известиоца да изволи прочитати § 5 са предложеним амандманом код тачке 7.

Известилац Димитрије Мирковић прочита у целости § 5 са амандманом, којим се предлаже нова тачка 7 на крају, а која гласи:

„Постојећа рибарска права братстава, села и племена на Скадарском језеру остају на снази, али подлежу одредбама § 72 тач. 1 и 2 овог закона у погледу њиховог пријављивања.”

Потпретседник Фрањо Маркић: Прима ли Народна скупштина овако прочитани § 5 са предложеним амандманом код тачке 7? (Прима! — Не прима!) Господа која примају, нека изволе седети, а која су против, нека изволе устати? (Већина седи). Већина седи, објављујем да је § 5 са предложеним амандманом код тачке 7 примљен већином гласова.

Изволите чути § 6.

— За овим је Народна скупштина, гласајући седењем и устајањем о сваком поједином параграфу у смислу § 55 Закона о пословном реду у Народној скупштини већином гласова усвојила у појединостима све параграфе од § 6 до § 75 закључно по предлогу одборске већине.

Потпретседник Фрањо Маркић: Господо народни посланици, утврђујем да је Народна скупштина усвојила предложени законски предлог о слатководном рибарству и у појединостима, седењем и устајањем, са свима изменама по предлогу одборске већине.

Прелазимо на треће и коначно гласање у целини. Молим секретара г. Нурију Поздераца да изврши прозивку.

Секретар Нурија Поздерац: прозива посланике да гласају и они су гласали овако:

Гласали су „за“: Андоновић Сима, Аранђеловић Јован, Арежина Миљкан, Аћимовић Ж. Велимир, Бацак Љ. Милан, Бешировић Воца Шерић, Бешировић Димитрије, Блажић Милан, Богавац П. Петар, Божиновић Љубомир, Божић Јакша, Бориљављевић Страхиња, Бренчич Михаел, Брујић С. Јован, Будимир Ђ. Симо, Вебле др. Андреј, Веселиновић др. Милорад, Видец Антон, Врбић Велимир, Вујасиновић др. Вук, Гавриловић Никола, Гавриловић Ото, Гајић Радомир, Гајшек Карло, Галолажа Петар, Георгијевић М. Јоца, Главинић др. Милан, Голубовић Милан, Грба др. Милован, Давинић Брана, Дамић др. Драган, Даниловић Ј. Живко, Димитријевић Живојин, Димитријевић др. Љутица, Добершек Карел, Добросављевић Д. Бранко, Дургутовић И. Мустафа, Ђикић Алојзије,

Ђорђевић В. Војислав, Ђуровић Данило, Ерцеговац Богдан, Живадиновић П. Борисав, Живковић М. Тодор, Зејнел-бег Ибрахим Страцимир, Захарић И. Чедомир, Здравковић Миленко, Зубер Никола, Ибрахимпашић Абдулах, Јанжековић Иван, Јанковић Стеван, Јањић др. Војислав, Јевтић Ђорђе, Јеличић Цветко, Јовановић Никола, Јовичић Радоје, Јоксимовић Угрин, Казимировић П. Владимир, Кадић Алија, Каламатијевић Михаило, Калуђерчић др. Бранко, Капетановић Исмет-бег Гавран, Каћански Стеван, Кашанин Јоцо, Кашпер др. Михаел, Керсник Антон, Клар др. Франц, Кнежевић Богољуб, Кожул др. Марко, Коце др. Јуре, Косић др. Мирко, Косовић Р. Петар, Костић Васиљ, Костренић Лука, Крафт др. Стеван, Крстић Михаило, Кузељевић Сретен, Куленовић др. Џафер-бег, Куњашић Јоаким, Куртовић Војко, Курсулић Ј. Велимир, Лазаревић Милан, Лазаревић Никон, Лазаревић др. Тодор, Лукаревић Т. Михаило, Марјанац Симо, Маркић Фрањо, (претседава), Марковић др. Ђорђе, Марцикић Т. Милоје, Махник Артур, Мијић Ђ. Милан, Микашиновић Д. Ђуро, Микић Сава, Милетић др. Вјекослав, Милетић Дане, Милошевић Р. Душан, Милошевић С. Душан, Миљуш др. Бранко, Мирковић С. Димитрије, Михаиловић Тодор, Мишкулин др. Миле, Муратбашић Осман, Недељковић Урош, Никитовић др. Часлав, Николић др. Бранко, Николић Славко, Новаковић др. Нико, Пантић Љубомир, Патрновић, Хаџи-Љуба, Певец Рудолф, Пеливановић Малић, Перовић Душан, Перовић Р. Миљан, Плескович Рудолф, Поздерац Нурија, Поповић С. Аћим, Поповић Душан, Поповић Живко, Поповић др. Михаило, Поповић М. Новица, Прека Никола, Раденковић Стојан, Радоичић В. Данило, Рајаковић М. Милоје, Ратковић Т. Бранко, Рашковић др. Милош, Риђановић др. Мухамед, Роговић др. Јосип, Ружицић В. Марко, Савић Обрен, Санто др. Гавро, Симић Стеван, Сладојевић П. Чедомир, Сокић Милоје, Сокић Момчило, Станковић Светозар, Станковић С. Светолик, Стојадиновић М. Драгомир, Стојадиновић Михаило, Стојисављевић Петар, Стошовић Добривоје, Суботић Душан, Тешић Максим, Тодоровић А. Бранислав, Томашевић Жарко, Томић Бранко, Томић Јеврем, Тонић Р. Тодор, Трпковић Т. Ставра, Ђеримагић Садик, Ђирић Стеван, Ђумавић Хусејин, Хаџи-Ристић Спира, Цветковић Ј. Драгиша, Црљић Лазар, Џујан Ђиро, Чапљић Рагиб, Чвркић Р. Војко, Чолаковић Крста, Шајкаревић др. Јован, Шемров др. Фран, Шушић Живко.

Гласали су „против“: Аврамовић Лука, Аћимовић др. Јордан, Белинић Винко, Вукановић др. Српко, Вукићевић Милан, Грђић В. Ристо, Загорац Јово, Иванчевић Душан, Јовановић Јован, Ковач Анте, Лазаревић Милован, Лазић Војислав, Мохорич Иван, Мравље Милан, Петковић Милан, Поповић М. Велимир, Сарић Ибрахим, Шошки др. Лука.

Отсутни: Алексић Коста, Антић Д. Боривоје, Антонијевић Душан, Аранђеловић Живојин, Ауер др. Људевит, Банић Милан, Баричевић др. Јанко, Бенко Јосип, Божић А. Милан, Бошковић Михаило, Бубић др. Стеван, Буторка др. Александар, Васић Тихомир, Величковић Б. Миладин, Водстречил Хинко, Вујић Димитрије, Вучетић Радисав, Гајић Павле, Гачиновић Ј. Војислав, Глишић Миленко, Горњак Винко, Дачић М. Александар, Димитријевић Коста, Димитријевић Мита, Димитријевић Стојадин, Димић М. Радосав, Динић Ђ. Танасије, До-

шен др. Војислав, Дошен др. Мирко, Ђурић М. Боривоје, Ђуровић Михаило, Живковић Т. Радосав, Зељковић Н. Бошко, Здравковић Јован, Зечевић Секула, Зупанчич Фран, Ивановић Драгољуб, Ивковић др. Богдан, Илић др. Вељко, Исаковић Ђ. Миливоје, Јанковић Десимир, Јанковић др. Драгутин, Јанчич др. Иван, Јевремовић др. Драгољуб, Јевтић Д. Богољуб, Јевтић Животије, Јовановић др. Василије, Јовановић др. Ђорђе, Јовановић Љубомир, Јојић Велимир, Јоксимовић Зарије, Јуриша др. Иван, Кабалин Никола, Кајић А. Мијо, Калембер др. Бранко, Којић др. Драгутин, Коман Албин, Комненовић Мирко, Краљевић др. Драган, Крстић Ст. Стојан, Крстић Симо, Кулишић др. Шиме, Кумануди др. Коста, Курилић Ј. Милан, Куртовић Шукрија, Лазаревић М. Александар, Ленарчич Станко, Ловренчич др. Иван, Лукачич Авгуштин, Љешевић К. Михаило, Млакар Дако, Марковић др. Миленко, Мastroвић Ф. Анте, Матица Павао, Мијовић др. Александар, Мијушковић Лука, Милановић Живота, Милијановић Велимир, Милошевић Радивоје, Милутиновић Р. Милинко, Михаиловић П. Илија, Мулалић Мустафа, Нановић Радивоје, Ненадић Војислав, Ненадовић Б. Јован, Николић Ј. Живко, Николић Ђ. Милан, Николић Радивоје, Нићифоровић Спаса, Новачан др. Антон, Новаковић Стјепан, Пауновић Бранко, Паштровић Манфред, Пејин Ж. Гојко, Пејкић А. Чедомир, Перић Ђ. Миливоје, Петковић Ђорђе, Петковић Растко, Петровић Богдан, Пинтеровић др. Милован, Повреновић К. Матија, Поповић др. Живојин, Поповић др. Коста, Поповић др. Светислав, Предован Крсто, Прекоршек Иван, Прелубовић Мухамед, Протић П. Јеремија, Рамадановић Ф. Рамадан, Рафаиловић Живојин, Рафаиловић Миливоје, Рашовић М. Милош, Режек др. Јосип, Секулић др. Милан, Соколовић Никола, Спасовић Вукашин, Станковић Александар, Степанов Миливој, Стефановић Б. Игњат, Стијић др. Милан, Стошић Стаменко, Тасић С. Светозар, Тишма Владимир, Урошевић Мирко, Физир Виктор, Фукс др. Рико, Хасанбеговић др. Авдо, Хафизадић др. Сулејман, Хорват Фрањо, Хочевар Станко, Цветић Јосип, Чујовић Ђуро, Шиљак др. Никола, Шакић Иван, Широла Брнас Антон.

Потпретседник Фрањо Маркић: Изволите, господо народни посланици, чути резултат гласања. Гласало је укупно 184 народна посланика, од којих 167 „за“ и 17 „против“. (Пљескање у центруму и на десници). Објављујем да је тиме Народна скупштина коначно и у целини примила законски предлог о слатководном рибарству. Овај законски предлог о слатководном рибарству у смислу Устава биће упућен Сенату Краљевине Југославије на даљи рад. (Бурно одобравање у центруму и на десници).

Господо, тиме је дневни ред данашње седнице исцрпен. Дозволите да вам предложим дневни ред за следећу седницу. Предлажем следећи дневни ред:

1) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима о предлогу Закона о размени нота на дан 21 марта 1936 године између Министра иностраних послова Краљевине Југославије и немачког Изванредног посланика и Опумоћеног министра, којим се, на темељу споразума закључених фебруара месеца 1935 године у Минхену, на заједничком заседању Владињих одбора, образова-

них на основу чл. 35 југословенско-немачког Трговачког уговора од 1 маја 1936 године, мењају прилог Б и закључни протокол Трговачког уговора;

2) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима о предлогу закона о Спорзуму о поморским сигналимa, са Правилником о извесним категоријама поморских сигнала, закљученим у Лисабону, 23 октобра 1930 године;

3) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима о предлогу закона о Трговинском уговору са Прилозима А и Б (тарифске листе); Прилогом Ц (Споразум о ветеринарно-полицијском поступку при увозу и превозу животиња, животињских делова и животињских производа) и Закључком протоколу, закљученим и потписаним у

Београду, 1 маја 1934 године између Краљевине Југославије и Републике Немачке; и

4) Претрес извештаја Одбора за проучавање законских предлога о међународним уговорима и споразумима о предлогу закона о Допунском протоколу уз Прилог Б Уговора о трговини и пловидби, закљученом у Београду, 22 јуна 1936 године, између Краљевине Југославије и Краљевине Арбаније, о пограничном промету у погледу Скадарског тржишта, закљученом и потписаном у Београду, 5 маја 1934 године, између Краљевине Југославије и Краљевине Арбаније.

Прима ли Народна скупштина овај дневни ред? (Прима!). Са вашим пристанком данашњу седницу закључујем, а идућу заказујем за сутра, 14 јула, у 10 сати пре подне.

Седница је закључена у 12.40 часова.

ПРИЛОЗИ

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

Милана Мравље-а народног посланика, на Претседника Министарског савета и Министра иностраних послова о незаконитом поступку државног тужиоштва у Љубљани, у вези са цензурисањем опозиционе штампе.

ГОСПОДИНЕ ПРЕТСЕДНИЧЕ,

За цензурисање штампе меродаван је Закон о штампи, а од кад је уведена и предцензура, меродавна су такође упутства Пресбиороа.

Државно тужиоштво у Љубљани, не поступа ни по Закону о штампи, а још мање по упутствима Пресбиороа, него је завело двојни систем, један за режијску а други за опозициону штампу. У режијској штампи дозвољено је све, чак и оно што се директно коси са интересима државе. Опозициону штампу уопште не цензурише Државно тужиоштво, већ апсолутно самовољно Банска управа, односно г. Бан Натлачен, без обзира на Закон о штампи и не водећи рачуна о упутствима Пресбиороа.

Тако, на пример, потпуно самовољно цензурише Банска управа „Кметски лист”, који излази као недељник у Љубљани. Том листу је одузета предцензура, па је због тога дужност Државног тужиоштва да оно обавља цензуру, једино на основу Закона о штампи. Муђутим, ни Закон о штампи, а још мање су меродавна упутства Пресбиороа за цензурисање тога листа, већ је постала једино меродавна самовоља појединих чиновника Банске управе, које је одредио секретаријат Клерикалне партије.

Државно тужиоштво мора садржај „Кметског листа” телефоном да саопшти Банској управи, а више пута коректура мора бити предата Банској управи, односно Полицијској дирекцији на поступак! Самовоља тих полицијских органа прелази све допуштене границе.

У „Кметском листу” не сме да се објави никаква критика рада појединих присталица Клерикалне странке, не дозвољава се објављивање одго-

вора на нападе Клерикалне штампе, нити икаква самоодбрана листа.

Листу је забрањено публикување критике или одговора на нападе од стране свих свештеника, који се у првом реду баве политиком. Тај лист не сме да цитира ни једне друге новине, па ни оне које су у рукама присталица садањег режима.

Г. Бан Марко Натлачен жели по сваку цену да уништи целокупну опозициону штампу. Због тога част ми је упитати Вас, Господине Претседниче, да ли Вам је познато, да Државно тужиоштво у Љубљани не обавља цензуру опозиционе штампе на основу Закона о штампи и по упутствима Пресбиороа.

Да ли Вам је познато, да цензуру опозиционе штампе обавља самовољно и противзаконито сам Бан г. Натлачен, односно његови за то одређени чиновници, а које је одредио секретаријат Клерикалне партије.

Ако Вам све ово није познато, Господине Претседниче, да ли сте вољни наредити истрагу по овој ствари и кривце по Закону казнити, те омогућити макар и минималну слободу опозиционе штампе, коју дозвољава Закон о штампи и упутство Пресбиороа. Да ли сте вољни и моћни, да спречите самовољу Банске управе и натерате је на поштовање позитивних земаљских закона.

Молим Вас, Господине Претседниче, да и овом приликом примите уверење о мом особитом поштовању.

За интерпелацију тражим првенство.

Београд, 9 јула 1937 године.

Милан Мравље, с. р.
народни посланик

